

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра кримінального процесу, криміналістики та експертології
факультету № 6**

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

з навчальної дисципліни «Напрями розвитку науки криміналістики» вибіркового
компонент освітньої програми третього (доктор філософії) освітньо-наукового
рівня вищої освіти

**081 Право
(правозастосування)**

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 25.09.2023 р. № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 21.09.2023 р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 22.09.2023 р. № 8

Розглянуто на засіданні кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС (протокол № 8 від 17.09.2023 року)

Розробники:

Завідувач кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ д.ю.н., професор Щербаковський М. Г.

Рецензенти:

Завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, д.ю.н., професор Житний О.О.

Професор кафедри криміналістики, судової експертології та домедичної підготовки факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, д.ю.н., професор Степанюк Р. Л.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

1.1. Денна форма навчання, спеціальність 081 «Право»

Номер та назва змістового модулю, номер та найменування теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1. Криміналістика ХХІ століття: завдання та тенденції розвитку.	12	2	4			6	
Тема № 2. Сучасні можливості техніко-криміналістичного забезпечення розслідування злочинів.	12	2	4			6	
Тема № 3. Загальнотеоретичні проблеми криміналістичної тактики	10	2	2			6	
Тема № 4. Окремі вчення в структурі судової експертології	12	2	4			6	
Тема № 5. Класифікація судових експертиз та їх можливості	8	2	2			4	
Тема № 6. Протидія розслідуванню злочинів та криміналістичні засоби її подолання	12	2	4			6	
Тема № 7. Призначення та роль криміналістичної методики в оптимізації досудового слідства	12	2	4			6	
Тема № 8. Проблеми побудови та реалізації окремих криміналістичних методик	12	2	4			6	
Всього	90	16	28			46	Екзамен

1.2. Заочна форма навчання, спеціальність 081 «Право»

Номер та назва змістового модулю, номер та найменування теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1. Криміналістика XXI століття: завдання та тенденції розвитку.	14	1	2			11	
Тема № 2. Сучасні можливості техніко-криміналістичного забезпечення розслідування злочинів.	12	1	2			9	
Тема № 3. Загальнотеоретичні проблеми криміналістичної тактики	12	1	1			10	
Тема № 4. Окремі вчення в структурі судової експертології	12	1	1			10	
Тема № 5. Класифікація судових експертиз та їх можливості	10	1	1			8	
Тема № 6. Протидія розслідуванню злочинів та криміналістичні засоби її подолання	10	1	1			8	
Тема № 7. Призначення та роль криміналістичної методики в оптимізації досудового слідства	10	1	1			8	
Тема № 8. Проблеми побудови та реалізації окремих криміналістичних методик	10	1	1			8	
Всього	90	8	10			72	Екзамен

2. Методичні вказівки до семінарських занять

ТЕМА № 1. КРИМІНАЛІСТИКА ХХІ СТОЛІТТЯ: ЗАВДАННЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Семінарське заняття 1

Навчальна мета заняття: на основі аналізу наукової літератури та нормативно-правових актів визначити природу криміналістики, об'єкт та предмет криміналістики, її завдання й тенденції розвитку.

Кількість годин 2 год. (денна форма), 1 год. (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Поняття криміналістики та її природа.
2. Сучасні завдання криміналістики та тенденції її розвитку.
3. Проблеми становлення новітньої системи криміналістики.
4. Сучасне розуміння об'єкта і предмета криміналістики.
5. Зв'язок криміналістики з іншими науками.

Методичні вказівки:

При підготовці до першого питання магістрам необхідно з'ясувати, що поняття криміналістики уточнюється з розвитком науки криміналістики. При підготовці ад'юнкти повинні засвоїти етапи становлення криміналістики та визначення її поняття відповідно етапів розвитку.

При підготовці до другого питання слухачам необхідно засвоїти, що на теперішній час завдання криміналістики уточнюються й залежать від сфери розширення об'єкта криміналістики. Розкрити сучасне бачення об'єкта та предмета криміналістики. Визначити основні завдання криміналістики.

Теми для рефератів:

1. Поняття криміналістики та її природа.
2. Сучасні завдання криміналістики та тенденції її розвитку.

Література: 1-7.

Семінарське заняття 2

Навчальна мета заняття: на основі аналізу наукової літератури та нормативно-правових актів визначити природу криміналістики, об'єкт та предмет криміналістики, її завдання й тенденції розвитку.

Кількість годин 2 год. (денна форма), 1 год. (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Проблеми становлення новітньої системи криміналістики.
2. Сучасне розуміння об'єкта і предмета криміналістики.
3. Зв'язок криміналістики з іншими науками.

Методичні вказівки:

При підготовці до першого питання ад'юнкти повинні засвоїти точки зору вчених щодо системи криміналістики відповідно до етапів її розвитку.

Семінарське заняття складається з контрольного опитування, обговорення навчальних, додаткових питань та підготовлених рефератів, під час яких у слухачів формуються вміння аналізувати основні положення діючого законодавства.

Теми для рефератів:

1. Проблеми становлення новітньої системи криміналістики.
2. Сучасне розуміння об'єкта і предмета криміналістики.
3. Зв'язок криміналістики з іншими науками.

Література: 1-7.

ТЕМА № 2. СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ.

Семінарське заняття 1.

Навчальна мета заняття: засвоїти поняття техніко-криміналістичного забезпечення злочинів, правила використання цифрової фотозйомки при проведенні слідчих дій; техніко-криміналістичні засоби, що застосовуються для збирання речових доказів.

Кількість годин 2 год. (денна форма), 1 год. (заочна форма).

Навчальні питання

1. Поняття техніко-криміналістичного забезпечення розслідування злочинів.
2. Техніко-криміналістичні засоби та методи, що використовуються при збиранні речових доказів.

Методичні вказівки:

При відповіді на перше питання необхідно зосередити увагу на визначенні поняття криміналістично значимої інформації, розкрити її основні ознаки.

Відповідь на друге питання повинна розкрити правові підстави використання комп'ютерних технологій в криміналістичній діяльності.

Теми для рефератів:

1. Поняття техніко-криміналістичного забезпечення розслідування злочинів.
2. Техніко-криміналістичні засоби та методи, що використовуються при збиранні речових доказів.

Література: 9, 10, 17, 20, 21

Семінарське заняття 2.

Навчальна мета заняття: засвоїти поняття техніко-криміналістичного забезпечення злочинів, правила використання цифрової фотозйомки при проведенні слідчих дій; техніко-криміналістичні засоби, що застосовуються для збирання речових доказів.

Кількість годин 2 год. (денна форма), 1 год. (заочна форма).

Навчальні питання

1. Техніко-криміналістичні засоби фіксації криміналістично значимої інформації.
2. Правила використання цифрової фото,- відеотехніки при проведенні слідчих (розшукових) дій.
3. Режим відеоконференції під час досудового розслідування: правила проведення.

Методичні вказівки:

При відповідях на питання необхідно розкрити особливості складання процесуальних документів з використанням комп'ютерних технологій в ході слідчих дій.

Теми для рефератів:

1. Техніко-криміналістичні засоби фіксації криміналістично значимої інформації.
2. Правила використання цифрової фото,- відеотехніки при проведенні слідчих (розшукових) дій.
3. Режим відеоконференції під час досудового розслідування: правила проведення.

Література: 9, 10, 17, 20, 21

ТЕМА № 3. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТАКТИКИ

Семінарське заняття: Загальнотеоретичні проблеми криміналістичної тактики

Навчальна мета заняття: систематизація та закріплення знань про теоретичні аспекти вдосконалення криміналістичних методів та засобів.

Кількість годин 2 год. (денна форма), 1 год. (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Предмет та структура криміналістичної тактики.
2. Допустимість психологічного впливу при проведенні слідчих дій.
3. Функції та види тактичних прийомів.
4. Проблеми систематизації тактичних прийомів у криміналістиці
5. Поняття та види тактичних прийомів.
6. Систематизація тактичних прийомів у криміналістиці.

Методичні вказівки:

В ході підготовки до практичного заняття ад'юнкти повинні засвоїти поняття криміналістичної тактики, її предмет та структуру. Слухачі повинні визначити основні напрямки та проблеми розвитку криміналістичної тактики.

При самопідготовці на друге запитання ад'юнкти повинні дослідити питання щодо допустимості психологічного впливу при проведенні слідчих (розшукових)

дій та можливості використання слідчих хитрощів та умов їх використання. Визначити критерії розмежування психологічного впливу та насильства.

При підготовці на четверте запитання слухачам необхідно визначити критерії систематизації тактичних прийомів у криміналістиці.

Теми для рефератів

1. Предмет та структура криміналістичної тактики.
2. Допустимість психологічного впливу при проведенні слідчих дій.
3. Функції та види тактичних прийомів.
4. Проблеми систематизації тактичних прийомів у криміналістиці
5. Поняття та види тактичних прийомів.

Література: 1-7, 16, 19.

ТЕМА № 4. ОКРЕМІ ВЧЕННЯ В СТРУКТУРІ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТОЛОГІЇ

Семінарське заняття 1.

Навчальна мета заняття: систематизація та закріплення знань про окремі вчення в структурі судової експертології.

Кількість годин 2 год. (дневна форма), 1 год. (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Вчення загальної теорії експертології.
2. Вчення, які є основою розроблення наукових методик окремих видів судових експертиз.

Методичні вказівки:

Під час підготовки до практичного заняття ад'юнкти повинні вивчити вчення загальної теорії експертології.

При підготовці на друге питання слухачі повинні засвоїти вчення, які є основою розроблення наукових методик окремих видів судових експертиз.

Теми для рефератів:

1. Вчення загальної теорії експертології.
2. Вчення, які є основою розроблення наукових методик окремих видів судових експертиз.

Література: 9, 10, 16, 17, 20, 21.

Семінарське заняття 2.

Навчальна мета заняття: систематизація та закріплення знань про окремі вчення в структурі судової експертології.

Кількість годин 2 год. (дневна форма).

Навчальні питання:

1. Основні напрямки реформування інституту судової експертизи.
2. Поняття та види криміналістичної ідентифікації.
3. Вчення загальної теорії експертології.

Методичні вказівки:

При підготовці на питання ад'юнкти повинні визначити засвоїти основні напрямки реформування інституту судової експертизи.

Теми для рефератів:

1. Вчення загальної теорії експертології.
2. Вчення, які є основою розроблення наукових методик окремих видів судових експертиз.
3. Основні напрямки реформування інституту судової експертизи.
4. Поняття та види криміналістичної ідентифікації.
5. Вчення загальної теорії експертології.

Література: 9, 10, 16, 17, 20, 21.

ТЕМА № 5. КЛАСИФІКАЦІЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ ТА ЇХ МОЖЛИВОСТІ

Семінарське заняття: Класифікація судових експертиз та їх можливості

Навчальна мета заняття: систематизація та закріплення знань щодо використання судових експертиз.

Кількість годин 2 год. (дневна форма), 1 год. (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Сучасна класифікація судових експертиз.
2. Особливості проведення повторних, додаткових, комісійних та комплексних експертиз.
3. Використання сучасних можливостей судових експертиз у слідчий діяльності
4. Наукові основи класифікації судових експертиз.
5. Процесуальна класифікація судових експертиз.

Методичні вказівки:

В ході підготовки до практичного заняття на перше питання ад'юнкти повинні засвоїти наукові основи класифікації судових експертиз.

При самопідготовці на друге питання слухачі повинні розкрити сучасну класифікацію судових експертиз.

При самостійній підготовці на третє запитання повинні засвоїти особливості проведення повторних, додаткових, комісійних та комплексних експертиз.

В ході підготовки на четверте запитання повинні засвоїти сучасні можливості судових експертиз.

Теми для рефератів:

1. Сучасна класифікація судових експертиз.
2. Особливості проведення повторних, додаткових, комісійних та комплексних експертиз.
3. Використання сучасних можливостей судових експертиз у слідчий діяльності
4. Наукові основи класифікації судових експертиз.

Література: 9, 10, 17, 20, 21.

ТЕМА № 6. ПРОТИДІЯ РОЗСЛІДУВАННЮ ЗЛОЧИНІВ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Семінарське заняття 1.

Навчальна мета заняття: систематизація та закріплення знань про поняття протидії розслідуванню, криміналістичні засоби подолання протидії.

Кількість годин 2 год. (дневна форма), 1 год. (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Поняття, сутність та значення конфліктних ситуацій.
2. Поняття та сутність протидії розслідуванню злочинів.

Методичні вказівки:

Під час підготовки до першого запитання слухачам належить засвоїти поняття конфліктних ситуацій, їх види та значення в розслідуванні злочинів.

При підготовці на друге питання слухачі повинні визначити поняття та сутність протидії розслідування.

Теми для рефератів:

1. Поняття, сутність та значення конфліктних ситуацій.
2. Поняття та сутність протидії розслідуванню злочинів.

Література: 1-9.

Семінарське заняття 2.

Навчальна мета заняття: систематизація та закріплення знань про поняття протидії розслідуванню, криміналістичні засоби подолання протидії.

Кількість годин 2 год. (дневна форма).

Навчальні питання:

1. Поняття та система криміналістичних засобів подолання протидії розслідуванню кримінальних правопорушень.
2. Проблеми захисту учасників кримінального судочинства.
3. Особи, що потребують захисту під час розслідування кримінальних проваджень.

Методичні вказівки:

В ході самостійної підготовки ад'юнкти повинні засвоїти поняття та систему криміналістичних засобів подолання протидії розслідуванню кримінальних правопорушень; з'ясувати проблеми захисту учасників кримінального судочинства.

Теми для рефератів:

1. Поняття, сутність та значення конфліктних ситуацій.
2. Поняття та сутність протидії розслідуванню злочинів.

3. Поняття та система криміналістичних засобів подолання протидії розслідуванню кримінальних правопорушень.
4. Проблеми захисту учасників кримінального судочинства.
5. Особи, що потребують захисту під час розслідування кримінальних проваджень.

Література: 1-9.

ТЕМА № 7. ПРИЗНАЧЕННЯ ТА РОЛЬ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ МЕТОДИКИ В ОПТИМІЗАЦІЇ ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА.

Семінарське заняття 1.

Навчальна мета заняття: систематизація та закріплення знань про загальні положення методики розслідування злочинів.

Кількість годин 2 год. (дневна форма), 1 год. (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Загальні положення методики розслідування злочинів: поняття, сутність, ознаки.
2. Місце криміналістичної методики в системі криміналістики.

Методичні вказівки:

Під час підготовки до першого запитання слухачам належить засвоїти загальні положення методики розслідування злочинів.

При підготовці на друге питання слухачі повинні визначити місце криміналістичної методики в системі криміналістики.

Теми для рефератів:

1. Загальні положення методики розслідування злочинів: поняття, сутність, ознаки.
2. Місце криміналістичної методики в системі криміналістики.

Література: 1-8, 11, 12, 16.

Семінарське заняття 2.

Навчальна мета заняття: систематизація та закріплення знань про загальні положення методики розслідування злочинів.

Кількість годин 2 год. (дневна форма).

Навчальні питання:

1. Види криміналістичних методик.
2. Принципи розробки криміналістичної методики.
3. Джерела формування методик розслідування злочинів.

Методичні вказівки:

В ході самостійної підготовки на третє запитання ад'юнкти повинні засвоїти підстави та класифікації криміналістичних методик, основні принципи формування методик розслідування окремих видів злочинів, джерела формування

методик розслідування злочинів та принципи розробки методики розслідування окремих видів злочинів.

Теми для рефератів:

3. Види криміналістичних методик.
4. Принципи розробки криміналістичної методики.
5. Джерела формування методик розслідування злочинів.

Література: 1-8, 11, 12, 16.

ТЕМА № 8. ПРОБЛЕМИ ПОБУДОВИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ОКРЕМИХ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ МЕТОДИК.

Семінарське заняття 1.

Навчальна мета заняття: систематизація та закріплення знань про структуру окремих криміналістичних методик.

Кількість годин 2 год. (дневна форма), 1 год. (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Структура і зміст окремої криміналістичної методики.
2. Криміналістична класифікація злочинів та її роль в диференціації криміналістичних методик.

Методичні вказівки:

В ході самостійної підготовки ад'юнкти повинні засвоїти поняття та функції криміналістичної характеристики злочинів.

Теми для рефератів:

1. Структура і зміст окремої криміналістичної методики.
2. Криміналістична класифікація злочинів та її роль в диференціації криміналістичних методик.

Література: 1-8, 11, 14-16, 18.

Семінарське заняття 2.

Навчальна мета заняття: систематизація та закріплення знань про структуру окремих криміналістичних методик.

Кількість годин 2 год. (дневна форма).

Навчальні питання:

1. Прагматична функція криміналістичної характеристики злочинів.
2. Типові тактичні операції як структурний елемент окремої криміналістичної методики.
3. Прагматична функція криміналістичної характеристики злочинів.

Методичні вказівки:

Під час підготовки до першого запитання слухачам належить засвоїти зміст та структуру окремої криміналістичної методики.

При підготовці на друге питання слухачі повинні визначити підстави криміналістичної класифікації злочинів та її значення.

В ході самостійної підготовки на третє запитання ад'юнкти повинні засвоїти поняття та функції криміналістичної характеристики злочинів.

Теми для рефератів:

1. Прагматична функція криміналістичної характеристики злочинів.
2. Типові тактичні операції як структурний елемент окремої криміналістичної методики.
3. Прагматична функція криміналістичної характеристики злочинів.

Література: 1-8, 11, 14-16, 18.

3. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Криміналістика: підручник: в 2 т. т. 1. Харків. Харківський нац. ун-т внутр. справ. 2018. . 384 с.
2. Криміналістика: підручник: в 2 т. т. 2. Харків. Харківський нац. ун-т внутр. справ. 2018. 312 с.
3. Криміналістика : підручник : у 2 т. Т. 1 / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 456 с.
4. Криміналістика : підручник : у 2 т. Т. 2 / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 328 с.
5. Криміналістика: підручник / за заг. ред. Є. В. Пряхіна. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 948 с.
6. Криміналістика: криміналістична техніка : навч. посіб. Харків : ХНУВС, 2023. 388 с.
7. Криміналістика: підручник / за заг. ред. В. В. Пясковського. Харків: Право, 2020. 752 с.
8. Сучасні методи досудового розслідування кримінальних правопорушень : підручник // за заг. ред. проф. О.М. Цільмак. Одеса: ОДУЕІС, 2017. 352 с.
9. Судові експертизи в процесуальному праві України: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 424.
10. Експертизи у судочинстві України: посібник / за заг. ред. В. Г. Гончаренка, І. В. Гори. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 504 с.
11. Досудове розслідування: навч. посібник / за заг. ред. Ю. А. Комісарчук та А. Я. Хитри. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 600 с.

Додаткова

12. Абламський С. Є., Юхно О. О., Лук'яненко Ю. В. Взаємодія слідчого з іншими органами і підрозділами при розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень: навчальний посібник Харків: ХНУВС, 2017. 152 с.

13. Александров О.С., Гришін С.П., Зейкан Я.П. А46 Перехресний допит у суді: навч.-практ. посіб. К.: Алерта, 2015. 528 с.

14. Войтович Є. М., Тичина Д. М., Антошук А. О. Основи методики розслідування насильницького зникнення людини : монографія. Київ : 7БЦ, 2022. 176 с.

15. Гусєва В. О. Методика розслідування злочинів проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності : монографія. Харків : ТОВ «У справі», 2020. 452 с.

16. Журавель В.А. Загальна теорія криміналістики: генеза та сучасний стан: монографія. Харків.: Право, 2021. 428 с.

17. Клименко Н. І. Судова експертологія : курс лекцій. К., 2007.

18. Коваленко А. В. Розслідування посягань на життя та здоров'я журналістів: монографія. Сєвєродонецьк : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2018. – 268 с.

19. Корж В.П. Огляд місця події: процесуальні особливості, криміналістичні рекомендації: науко-практичний посібник для слідчих, прокурорів, поліцейських патрульної та кримінальної поліції. Харків: 2018. 264 с.

20. Пиріг І. В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування : монографія. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2015. 432 с.

21. Щербаковський М. Г. Проведення та використання судових експертиз у кримінальному провадженні: монографія. Харків: В деле, 2015. 560 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.naiu.kiev.ua/naiu/tslc/index.php>
2. <http://www.nbu.gov.ua/>
3. <http://rada.gov.ua/laws/main/a#Find>
4. <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/index>
5. <http://www.kmu.gov.ua/control/>
6. <http://uk.wikipedia.org/wiki/>